

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI
MATURANTOV
ZO STRETNUTÍ S ĽUDOVOU KULTÚROU**

BRATISLAVA 2008

1. CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Predmet stretnutia s ľudovou kultúrou ako voliteľný maturitný predmet vedie mladých ľudí k emocionálne potvrdzovanému prežívaniu vzťahu k vlastnému bytiu v širších súvislostiach, k sebaotvoreniu, stotožneniu sa a sebapoznávaniu vo vzťahoch k celej societe na etických princípoch. Stretnutia s ľudovou kultúrou ako učebný predmet podporuje úctu a záujem o výrobky z prírodných materiálov, záujem o svoje „korene“ na osobnej, regionálnej i národnej úrovni.

Cieľom maturitnej skúšky zo stretnutia s ľudovou kultúrou je overiť, do akej miery získané vedomosti, zručnosti a postoje žiakov zodpovedajú požiadavkám učebných osnov a štandardov.

2. CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI

Obsah, rozsah a hĺbku jednotlivých častí maturitnej skúšky z predmetu stretnutia s ľudovou kultúrou (SLK) určujú cieľové požiadavky z ľudovej kultúry č.1 a dejín umenia a umelecko-remeselnej práce č.2, ktoré vychádzajú z platných učebných osnov (schválené MŠ SR dňa 28. 8. 1995 pod číslom 4785/1995-152) a rešpektujú aj ďalšie školské dokumenty (učebné osnovy, učebné plány, časovo-tematické plány, učebnice). Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo stretnutia s ľudovou kultúrou pozostávajú z 2 okruhov, ktoré zahŕňajú 15 tematických celkov.

1. Ľudová kultúra:

- 1.1 História remeselnej výroby
- 1.2 Tradičné technologické postupy spracovania materiálov
- 1.3 Ľudová architektúra
- 1.4 Tradície duchovnej kultúry
- 1.5 Ornamenty a symboly v ľudovom umení
- 1.6 Tradície slovenskej rodiny a regionálne osobitosti Slovenska

2. Dejiny umenia a umelecko-remeselnej práce:

- 2.1 Teória výtvarného umenia
- 2.2 Druhy výtvarného umenia
- 2.3 Pravek
- 2.4 Starovek
- 2.5 Stredovek
- 2.6 Novovek
- 2.7 Umenie 19. storočia
- 2.8 Umenie 20. storočia
- 2.9 Techniky výtvarného umenia

V každom tematickom celku je upresnený obsah a požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov. Obsah stanovuje základné učivo. Samotné požiadavky tvoria základ pre zadania maturitnej skúšky. Prezentovaný dokument je flexibilný a jeho súčasťou – obsah aj požiadavky na vedomosti a zručnosti predstavujú otvorený systém prístupný zmenám na základe potrieb a požiadaviek reálnej školskej praxe. Otvorenosť systému je nevyhnutná vzhľadom na nové poznatky a fakty z oblasti umenia.

Cieľové požiadavky sú vymedzenou časťou didaktického systému predmetu stretnutia s ľudovou kultúrou. Je to predmet o ľudovej kultúre, dejinách umenia a umelecko-remeselnej práce, zabezpečuje chronologický prehľad o histórii remesiel, tradičných technologických postupoch, duchovnej kultúre Slovenska a vedomosti z periodizácie dejín umenia, teórie výtvarnej kultúry, z druhov výtvarného umenia.

Cieľové požiadavky majú nielen normatívne učenie, ale aj regulatívnu funkciu pri organizovaní a riadení výchovno-vzdelávacieho procesu a kontrole jeho výsledkov. Ich poslaním je ovplyvniť najmä rozvoj zručnosti žiakov, prispieť k zvýšeniu ich samostatnosti, zlepšeniu ich tvorivosti, schopnosti zaujímať postoje a obhajovať ich.

Cieľové požiadavky z predmetu stretnutia s ľudovou kultúrou sa členia na cieľové požiadavky z ľudovej kultúry a na cieľové požiadavky z dejín umenia a umelecko-remeselnej práce.

2.1 Cieľové požiadavky z ľudovej kultúry

Ľudová kultúra je systém akumulovaného poznania, vzorov a správania materiálnych a nemateriálnych produktov ľudskej činnosti prenášaných z generácie na generáciu. Kultúrne dedičstvo je súborom materiálnych, sociálnych a duchovných výsledkov tvorivej práce predchádzajúcich generácií, ktoré tvoria historické kontinuum a súčasť dnešnej kultúry. Cieľom tohoto predmetu je podporovať úctu a záujem o svoje „korene“ na osobnej, regionálnej i národnej úrovni. Uvedomovať si zachovanie remeselného dedičstva je dôležité z týchto aspektov:

- dedičstvo nám dáva pôvod, ktorý je východiskom snaženia ľudstva a jeho originality
- manuálne zručnosti jedinca vytvárajú samotný základ pokroku civilizácie.

Pozornosť žiakov sa upriamuje na vznik a podstatu tradície, na miesto konkrétneho životného prejavu v procese formovania životného prostredia, urbanizmu, architektúry, na životný rytmus ako počiatok magického či náboženského rituálu. Rytmus ako princíp oživenia materiálu a hmoty. Ornament vo vzťahu k tradíciám, jeho účelnosť a funkciu. Viedie žiakov k poznaniu a pochopeniu prirodzenosti vzniku životných javov v ich pôvodnom prostredí, ich súvislosť, podstatu tradícií a fungovanie kultúry všeobecne cez bezprostredný kontakt s týmito javmi. Oboznamuje s históriou vzájomného zblížovania sa človeka s prírodným materiálom, podporuje sebaidentifikáciu a rozvíja komunikatívne spôsobilosti žiakov.

Požadované vedomosti, historické a umenovedné termíny, interpretačné zručnosti

Žiak vie

1. Reprodukovať a vysvetliť základné pojmy a definície.
2. Opísať základnú chronológiu vývoja remesiel a ľudovej výroby.
3. Vysvetliť funkciu a význam jednotlivých ľudových remesiel s osobitným dôrazom na spôsoby spracovania jednotlivých prírodných materiálov a použité techniky.
4. Vysvetliť, porovnať a opísať jednotlivé výročné zvyky a obyčaje – zaujať vlastné stanovisko.
5. Opísať základnú chronológiu vývoja slov. rodiny a organizáciu rodinného života.
6. Na základe obrázka vedieť popísať, správne určiť a zaradiť typ ľudového odevu, ľudovej architektúry.
7. Prezentovať vlastnú projektovú prácu – riešenie problematiky z oblasti ľudovej kultúry – syntéza, analýza.
8. Prezentovať praktické zručnosti.

2.1.1 História remesiel a remeselnej výroby

Obsah

Fázy vývinu ľudovej výroby, organizovaná remeselná výroba, domácka remeselná výroba, artikuly, insignie.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Charakterizovať prvopočiatky výrobných činností a techniky našich predkov.
- Popísať spôsoby organizácie výroby a úroveň techniky našich predkov, spôsoby výroby a organizácie práce, pracovné nástroje a ich význam.
- Opísať vplyvy spôsobu života, životných podmienok na výrobu a technologické postupy. Objavovanie materiálov – surovín a ich spracovanie v dejinách ľudstva.
- Vysvetliť a popísať vplyv rôznych národov a kultúr na rozvoj výroby, technológií, tradícií pôvodného obyvateľstva (Kelti, Rimania, Veľká Morava, nemeckí a valašskí kolonisti, turecká

expanzia).

- Charakterizovať vznik špecializovanej remeselnej výroby, združovanie okolo oltárov svätcov – vznik bratstiev, cechov, organizovaná remeselná výroba.
- Popísať spôsob organizácie práce v cechoch, vedieť vysvetliť pojem cechová, hierarchia, artikuly, insignie.
- Popísať spôsob vzdelávania a postupu v cechoch: učeň, tovariš, majstrovský kus, vandrovka, cechmajster.
- Definovať pojmy domácka remeselná výroba, fušeri – príčiny jej vzniku.
- Vysvetliť vplyv mestských trhov a remesiel, sezónnosti, nadprodukcie, izolovanosti na vznik a rozvoj domáckej remeselnej výroby.
- Charakterizovať vzájomné vzťahy medzi organizovanou a domáckou remeselnou výrobou.

2.1.2 Tradičné technologické postupy spracovania materiálov

Obsah

Drevospracujúce remeslá, pastierske umenie, sklárstvo, textil a jeho spracovanie, tradičný ľudový odev, remeslá spracujúce kov, kožu, hlinu, košíkárstvo, slamienkarstvo, spracovanie šúpolia, pálky a lubov, medovníkarstvo, výroba ľudových hračiek.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Charakterizovať tradičné technologické postupy spracovania dreva, spôsoby ťažby dreva, termíny ťažby, spôsoby prepravy dreva, použité pracovné nástroje, techniky výzdoby dreva, typológiu, vlastnosti a kvalitu dreva, výroby.
- Popísať jednotlivé druhy remesiel spracujúce drevo – tokárstvo, šindliarstvo, tesárstvo, debnárstvo, truhlárstvo, korytárstvo, rezbárstvo, kolárstvo, stolárstvo, betlehemárstvo, výrobu hudobných nástrojov, pastierske umenie – technika, druhy dreva, výzdoba, lokalita výskytu, etnikum, charakter výrobkov a ich použitie...
- Opísať tradičné technologické postupy výroby a spracovania textilu, pestovanie ľanu a konope, spracovanie vlny, termíny zberu a strihu, lámanie, namáčanie, krampľovanie, fázy výroby textílií – výroba priadze (druganie, pradenie), výroba plošných textílií (tkanie, pletenie, háčkovanie, sieťovanie, šitá čipka, paličkovaná čipka, gatra, vyvázovanie, vyšívanie, karetkovanie, pletenie na forme, na ráme...), väzby tkanín, spôsoby farbenia textilu – modrotlač, batik, neobatik, vosková batika, používané nástroje a ich zloženie.
- Typológia a charakter výrobkov.
- Vymenovať a popísať jednotlivé druhy textilných remesiel – tkáčstvo, valchárstvo, súkenníctvo, farbiarstvo, klobučníctvo, rukavičkárstvo, čipkárstvo, halenkárstvo...
- Poznať ich strediská, etnikum, charakter výrobkov a ich použitie, technologické postupy...
- Charakterizovať tradičný ľudový odev – kroj, opísať jeho funkciu – estetická, symbolická, reprezentačná, rituálna, sociálna.
- Posúdiť vplyv spoločenských, hospodárskych podmienok na formovanie odevu, vplyv zamestnania, vývoj odevu v histórii ľudstva, etapy vývoja odevu.
- Definovať výber materiálu na zhotovenie odevu - zdobenie, ornament, farebnosť.
- Poznať ľudový odev a jeho charakterové odlišnosti podľa lokalít, náboženstva, povolania, pohlavia, majetnosti, príležitosti – sviatočný, pracovný odev.
- Vymenovať a opísať základné odevné súčasti ženského, mužského, detského, sviatočného, pracovného odevu, akú obuv, pokrývky hlavy a účesy používali.
- Charakterizovať tradičné technologické postupy spracovania kovu, získavanie kovu od prvopočiatkov až po súčasnosť, použité pracovné nástroje, výrobky, ktoré vyrábali, dielne v ktorých pracovali, lokalita výskytu týchto remesiel a ich špecifiká.
- Vymenovať a popísať jednotlivé druhy remesiel spracujúcich kovy – kováčstvo, drotárstvo,

medikováčstvo, cinárstvo, zvonolejárstvo, zámočníctvo, ihlárstvo, nožiarstvo, ostrohárstvo, zlatníctvo, zlievačstvo.

- Definovať tradičné technologické postupy spracovania hlíny, získavanie hlíny, druhy a kvalita hlíny.
- Vplyv rôznych kultúr na technológie tvarovania, zušľachtovania, vypaľovania, na rozvoj techniky a nástrojov.
- Vznik hrnčiarskych pecí – otvorené poľné, uzavreté, kaselské pece.
- Rozdelenie keramiky podľa priepustnosti črepu, charakteristické druhy materiálov a ich kvality, porcelán, kamenina, majolika, fajansa, hrnčina.
- Významné lokality a regióny zaoberajúce sa spracovaním hlíny, známe dielne, cechy.
- Vymenovať a popísať keramickú výrobu – hrnčiárstvo, kachliarstvo, džbánkarstvo.
- Poznať tvar, rukopis, farebnosť, povrchovú úpravu a ornamentálnu jednotlivých dielní.
- Popísať tradičné technologické postupy spracovania kože, získavanie kože, druhy a kvalita kože.
- Uviesť nástroje používané pri spracovávaní kože, významné lokality a strediská tohto remesla.
- Popísať spôsoby farbenia, zdobená a lisovania kože.
- Charakterizovať remeslá zaoberajúce sa spracovaním kože: garbiarstvo, ichtárstvo, ševcovstvo, čizmárstvo, obuvníctvo, remenárstvo, knihárstvo, brašnárstvo, sedlársťvo, mieškarstvo.
- Koža ako súčasť ľudového odevu – opasky, krpce, kožuchy, kožúšky, remene, brašne.
- Vysvetliť tradičné technologické postupy spracovania prírodného materiálu: prúťia, slamy, šúpolia, trstia, ľubov a korieňkov.
- Nástroje použité pri spracovaní, obdobie a spôsoby zberu, úprava materiálu, šírenie, farbenie, parenie.
- Významné centrá košíkarstva, slamienkarstva, spracovania šúpolia, ľubov, korieňkov, trstia ich úloha v dejinách ľudstva.
- Postupy pletenia, typológia výrobkov a ich využitie.
- Charakterizovať tradičné technologické postupy výroby medovníkov.
- Medovníkárske formy, predávanie vedomostí z generácie na generáciu, tajomstvo receptúry, ornamentálna výzdoba.
- Obradový, symbolický a estetický charakter medovníkov, významné centrá medovníkarstva.
- Popísať tradičné technologické postupy výroby hračiek, druhy hračiek: hračky z kovu, z dreva, z hlíny, z textilu, cesta, medovníky.
- Materiál používaný na výrobu hračiek, typológia hračiek, funkcia hračiek estetická, pedagogická, obradová, historická a symbolická.

2.1.3 Ľudová architektúra

Obsah

Tradičné materiály a technológie, typy obydlí, obytné priestory, hospodárske priestory, ľudový nábytok.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Definovať pojem ľudová architektúra, charakterizovať vplyv prírodných, hospodárskych, spoločenských podmienok na ľudovú architektúru.
- Vymenovať základné črty ľudovej architektúry – jednoduchosť, účelnosť...
- Popísať vývoj ľudovej architektúry od prvopočiatkov až po súčasnosť.
- Rozdeliť ľudovú architektúru z hľadiska použitého materiálu, lokality, funkcie stavby, konštrukcie.
- Vysvetliť a popísať vzhľad a členenie ľudových stavieb – hlinených, drevených, kamenných, strešné krytiny.
- Vysvetliť aké druhy a typy striech sa používali – sedlová, valbová, stanová, polvalbová,

jednospádová...

- Rozlišovať ľudové stavby podľa pôdorysného riešenia.
- Charakterizovať a opísať obytné priestory: izba, pitvor, komora, kuchyňa, zadná izba, povala...
- Charakterizovať a opísať vnútorné členenie hospodárskych objektov: stodola, sýpka, senník, maštal', kôľňa...
- Rozdeliť ľudový nábytok podľa funkcie – stolovací, odpočinkový, odkladací, detský.
- Definovať význam nábytku v interiéri ľudového domu.
- Vymenovať a popísať umiestnenie nábytku v interiéri ľudového domu.
- Vysvetliť vývoj nábytku v dejinách ľudovej kultúry, spôsoby zdobenia nábytku.

2.1.4 Tradície duchovnej kultúry

Obsah

Tradičné obrady a rituály, príslovia a porekadlá, mýty, rozprávky a sny, dni týždňa, živly, Vianoce, Nový rok, Fašiangy, Veľká noc, Morena, Máje, Turíce, Dožinky, Všetichsvätých.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Vysvetliť, prečo sú výročné zvyky a obyčaje neoddeliteľnou súčasťou života slovenského ľudu, a kde môžeme hľadať jeho korene.
- Popísať čo vplývalo na formovanie ľudových zvykoslovných tradícií.
- Charakterizovať výročia zimného obdobia, popísať široký komplex obyčajových prejavov – advent, Martin, Ondrej, Lucia, Mikuláš, Barbora, Vianoce, Nový rok, Tri krále, Fašiangy (sprievody masiek, vinšovanie, tradičné jedlá, obradové a duchovné úkony...).
- Opísať výročia jarneho a letného obdobia, popísať široký komplex obyčajových prejavov – vynášanie Moreny, Veľká noc, Turíce, Máje, Dožinky, Všetichsvätých (tradičné jedlá, obradové a duchovné úkony, dožinkový veniec, pochôdzky, hry...).
- Zaujať stanovisko k magicko-očistnej funkcii živlov: oheň, voda, zem, vzduch...
- Charakterizovať význam prísloví a porekadiel v ľudovej kultúre, z čoho vychádzajú a k čomu sa viažu.

2.1.5 Ornamenty a symboly v ľudovom umení

Obsah

Význam a funkcie ornamentu, tematika ornamentu: figurálna, rastlinná, zobrazovanie zvierat, nebeské telesá, symbolika ornamentu.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Definovať význam ornamentu v dejinách ľudstva, zmysluplný symbolický jazyk.
- Popísať vplyv geometrickej ornamentiky ako pozostatok neolitickej tradície, antiky, kresťanstva, historických slohov, profesionálneho remesla, domáckej výroby na slovenský ľudový ornament.
- Vysvetliť, odrazom čoho je ornament – obrazotvornosti, zručnosti.
- Posúdiť, kde môžeme hľadať korene ornamentu a ako sa ornament menil, strácal svoj význam a zanikal.
- Určiť spôsoby použitia ornamentu v ľudovej kultúre – výšivka, drevorezba, architektúra...
- Charakterizovať funkcie ornamentu: konštruktívne, užívateľské, psychické, reprezentačné.
- Zaujať stanovisko k rastlinným ornamentom a vysvetliť ich význam, strom života, jablň a jablko, vrbá, dub, vinič, vínná ratolesť, rôzne druhy listov, rozmarín, a ich výskyt v ľudovom umení – keramika, výšivka, drevorezba...
- Zaujať stanovisko k ornamentu nebeských telies (Slnko, Mesiac a hviezdy).
- Vysvetliť ich význam a výskyt v ľudovom umení, kruh, rozeta, veterné kolo, špirála, Mesiac, Slnko, hviezdy...

- Zaujať stanovisko k ornamentálnemu zobrazovaniu zvierat, vysvetliť ich význam a výskyt v ľudovom umení, had, kohút, ryba, diviak, zajac...
- Zaujať stanovisko k figurálnemu ornamentu, vysvetliť ich význam a výskyt, realistické zobrazovanie postáv pri určitej činnosti (tanec zbojníkov, pastier pri práci...), geometrizované figurálne motívy , motívy so sakrálnou tematikou.

2.1.6 Tradície slovenskej rodiny a regionálne osobitosti Slovenska

Obsah

Organizácia rodinného života, láska, svadba, narodenie, krst, pohreb, regióny Slovenska a tradičná kultúra.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Popísať organizáciu rodinného života, rodinné formy, patriarchálny typ rodiny, profesijné zameranie rodiny ich osobitosti, vzťahy medzi generáciami, veľkorodiny, neúplné rodiny, právomoc jednotlivých členov rodiny, konzumná jednota rodiny, majetkové pomery, dodržiavanie tradícií a zvykoslovía, faktory vplývajúce a formujúce rodinný život – ľudské, hospodárske, etické, príbuzenské vzťahy, dedičské vzťahy.
- Zaujať stanovisko k regulácii pôrodnosti, narodeniu, krstu, kmotrovstvu, k výchove potomstva.
- Charakterizovať fázy premeny v živote člena rodiny, susedské vzťahy, vzťahy v dedine, podrobne opísať priebeh svadby, zvykoslovía, tradície súvisiace s touto udalosťou, ďakovanky, odobierka, skladanie party, čepčenie...
- Podrobne popísať pohreb a s ním súvisiace obrady a obyčaje – pálenie hromničnej sviečky, prejavovanie úcty, lúčenie, nosenie smútku....
- Charakterizovať tradičnú kultúru regiónov Slovenska.
- Vysvetliť pojem regionálna kultúra, faktory formujúce regionálne cítenie (jazyk, ľudová kultúra, odev, spôsob zamestnania, spôsob bývania, obradová kultúra).
- Územné členenie a jeho historické aspekty, faktory vplývajúce na formovanie regiónov (prírodné, klimatické, administratívne, etnické, konfesijné migračné, historické...).
- Charakterizovať históriu osídlenia jednotlivých regiónov, prvé zmienky, osobitosti.
- Regionálne centrá, remeslá, geografické vymedzenie, ľudová architektúra:
  - Záhorie a Myjava – Habáni, kopaničiari, špeciality – trdelník...
  - Podunajsko – výroba čierneho riadu, ryžovanie zlata, ažúrové šitie...
  - Malé Karpaty a Váh – slovenská ľudová majolika, trakovická výšivka, modrotlač....
  - Ponitrie – pastierske sídla, krasličiarstvo, spracovanie kukurice...
  - Tekov – baníctvo, čilejkárstvo, fizer, čierny riad....
  - Stredné Považie a Kysuce – drotárstvo, výšivkárstvo, maľované domy (Čičmany)...
  - Orava – olejkári, farbiari, gorali, výroba liatych zvoncov...
  - Turiec – ľudové liečiteľstvo, mošovské kožuchy, farbiari....
  - Liptov – ručná výroba papiera, garbiarstvo, lúčne a salašnícke hospodárenie...
  - Podpoľanie a Horehronie – salašníctvo, čipkárstvo, debnárstvo, hrebenárstvo...
  - Hont – ťažba drahých kovov, keramika, skalné obydlia v Brhlovciach...
  - Novohrad – sklárstvo, hrnčiarstvo, výšivkárstvo, čipkárstvo...
  - Gemer a Malohont – hutníctvo, sklárstvo, výroba guby...
  - Spiš – salašníctvo, plátenníctvo, výroba ľudového nábytku, furmanstvo...
  - Šariš – garbiarstvo, ťažba soli, tkáčstvo, drevené kostolíky...
  - Abovsko – turnianska oblasť – kožušníctvo, vinohradníctvo, hámre...
  - Zemplín – vinárstvo, Pozdišovská keramika, košíkárstvo, brožované tkaniny...

2.2 Cieľové požiadavky z dejín umenia a umelecko-remeselnej práce

Je to súbor vymedzených umenovedných, historických, technických termínov, období, smerov, slohov, druhov umenia. Podáva chronologický pohľad na vývoj výtvarného umenia a umelecko-remeselnej práce v dejinách ľudstva od praveku až po súčasné moderné umenie.

Zaoberá sa základnými prvkami výtvarného jazyka (pričom kladie dôraz na osvojenie pojmov a ich aplikáciu v praxi), technikami aplikovanými vo výtvarnom umení, rozborom výtvarných diel a ich interpretáciou. Na základe názorných demonštrácií vybraných diel a autorov sa formuje estetické cítenie ale aj názor žiakov na umeleckú tvorbu a vývoj umenia. Vlastné názory má možnosť konfrontovať s názormi objavujúcimi sa v dejinách ľudstva, od antiky až po súčasnosť.

Požadované vedomosti , historické a umenovedné termíny , interpretačné zručnosti

Žiak vie:

1. Reprodukovať a vysvetliť základné pojmy a definície výtvarného jazyka.
2. Analyzovať výtvarné a umelecké javy , vytvárať vlastnú definíciu umenovedných pojmov.
3. Opísať základnú chronológiu a vysvetliť systémovú nadväznosť jednotlivých období vo vývine umenia.
4. Charakterizovať základné obdobia v dejinách umenia a umeleckej tvorby a tieto poznatky aplikovať na konkrétnom výtvarnom diele.
5. Analyzovať , interpretovať a zhodnotiť neznáme umelecké dielo.
6. Zaujať vlastné stanovisko k cudzej interpretácii a hodnoteniu výtvarného diela.
7. Vysvetliť jednotlivé funkcie umenia s osobitným dôrazom na ich prepojenosť.

2.2.1 Teória výtvarného umenia

Obsah

Základné výtvarné a výrazové prostriedky, verbálna a neverbálna komunikácia vo výtvarnom umení, interpretácia výtvarného diela, výtvarná parafráza, reinterpretácia, percepcia, recepcia, umelecká výpoveď, poznávacía a estetická funkcia výtvarného diela, estetický zážitok, základné umenovedné a historické termíny.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.2.1.1 Základné výtvarné a výrazové prostriedky

- Uviesť a definovať základné výtvarné a výrazové prostriedky.
- Vysvetliť v čom spočíva výraz výtvarného diela a čím sa od seba výtvarné diela odlišujú.
- Vysvetliť ako vzniká škvrna a aká je jej štruktúra, vlastnosti, vedieť aké druhy škvŕn rozoznávame.
- Zaujať stanovisko k výrazu škvŕn a k ich významu vo vzťahu k iným výtvarným a výrazovým prostriedkom.
- Definovať a charakterizovať bod, vedieť posúdiť materiálny prejav bodu.
- Vysvetliť pojem imaginárny bod, reálny bod, pointilizmus.
- Vysvetliť vzťahy bodu a bodov k ploche a k iným výtvarným a výrazovým prostriedkom.
- Vysvetliť a definovať pojem línia, aké druhy línií rozoznávame, čo všetko sa v nakreslenej línii prejavuje a aké dojmy môžu línie vytvárať.
- Vysvetliť vzájomné vzťahy línie a plochy, línie a svetla a tieňa a iných výtvarných a výrazových prostriedkov.
- Vysvetliť aké sú expresívne hodnoty línie, aké sú interakcie línií a uhlov.
- Uviesť aké parametre charakterizujú líniu.
- Vysvetliť ako môže línia vystupovať vo výtvarnom prejave.
- Opísať a charakterizovať pôsobenie priamok, kriviek, kružníc, oválov elíps...

- Vysvetliť a definovať pojem hmota, aké druhy hmoty rozlišujeme.
- Určiť kvality hmoty – vypuklosť, dutosť, plynulosť, povrchy...
- Uviesť kvantitatívne vzťahy hmoty – konštrukčné, materiálové, situácie, tvary...
- Definovať pojem materiál jeho druhy a vlastnosti.
- Vysvetliť pojmy štruktúra, textúra, faktúra, umelecký rukopis.
- Vysvetliť a definovať pojem plocha, aké druhy plôch rozoznávame.
- Určiť rozdiely medzi termínmi plocha a povrch.
- Vysvetliť od čoho závisí tvar plochy.
- Vysvetliť pojmy reálne a imaginatívne roviny, rovina prvého plánu a pozadky.
- Vysvetliť a definovať pojem tvar, aké druhy tvarov rozoznávame.
- Opísať pojmy štylizácia tvaru, deformácia tvaru, tvarová nadsázka.
- Vyjadriť tvarové kvality a ich význam.
- Analyzovať zákonitosti ovplyvňujúce vnímanie tvaru.
- Popísať, ktoré parametre sa používajú pri výstavbe tvaru.
- Vysvetliť pojmy novotvar, druhotvar, základný tvar...
- Definovať a vysvetliť pojem svetlo a tieň.
- Uviesť význam svetla pre život človeka.
- Vysvetliť od čoho závisí množstvo a kvalita odrazeného svetla.
- Vysvetliť pojmy úplný odraz, absorbcia, skutočné a iluzívne svetlo, vlastný a vrhnutý tieň.
- Posúdiť symbolický význam svetla, ako aj vzťah svetla a povrchov.
- Vysvetliť a definovať pojem farba a vymenovať jej druhy.
- Opísať čo je základnou podmienkou farebného videnia z hľadiska fyziologického, psychologického, technologického...
- Preukázať znalosť o zložení spektra.
- Charakterizovať kvality farby – tón, sýtosť, svetlosť.
- Opísať a vysvetliť druhy resp. spôsoby miešania farieb – aditívne, subtraktívne, ovládať teóriu farieb a vysvetliť pojem Oswaldov kruh, Goetheho kruh, harmonický súzvuk, základné, sekundárne, komplementárne, neutrálne, teplé a studené farby, svetelné stupňovanie, farebné kontrasty, monochromatické farby...
- Posúdiť úlohu farby v histórii ľudstva.
- Popísať fyzikálne a vizuálne vplyvy farieb – Bezoldov efekt, Benhamove kotúče.
- Popísať vzťahy farieb a povrchov, asociácie, ktoré farby môžu vyvolávať.
- Charakterizovať pojmy dekolorizácia, konštrukcia, expresivita.
- Charakterizovať pojem priestor, fyzikálny, skutočný, iluzívny, uzavretý, kladný, záporný priestor.
- Popísať spôsoby vnímania priestoru v dejinách výtvarného umenia, v architektúre, maliarstve, sochárstve.
- Charakterizovať akým spôsobom sa vytvára priestor.
- Popísať vzťah priestoru a výtvarných výrazových prostriedkov.
- Definovať pojmy prekrývanie, symbolika priestoru.
- Charakterizovať javy týkajúce sa zobrazovania priestoru – perspektíva.
- Vysvetliť aké druhy perspektívy rozoznávame- vysvetliť pojmy lineárna, umelá, vertikálna, posunutá perspektíva, perspektívne fantázie a skracovanie, umenie náznaku, zakrivená perspektíva, atmosferická perspektíva, perspektívna skratka, anamorfózy, metamorfózy, optické klamy, moderná perspektíva.
- Uviesť spôsoby perspektívneho zobrazovania v dejinách výtvarného umenia, vymenovať priekopníkov perspektívy a ich prínos v danej oblasti.
- Vymenovať technické pomôcky používané pri zobrazovaní perspektívy.
- Vysvetliť pojmy úbežník, dištančník, horizont, transverzála, zorné pole.

- Vysvetliť princípy a zákonitosti perspektív.
- Vysvetliť alebo zadefinovať pojem rytmus, druhy rytmu – biologický, mechanický.
- Vysvetliť úlohu rytmu v umení, v umeleckom diele.
- Charakterizovať pojmy proporcionalita, mierka, metrum, ornament a ich vzťah k rytmu.
- Charakterizovať pojmy symetria a asymetria, druhy symetrie.
- Posúdiť uplatnenie symetrie v umení od prvopočiatkov až po súčasnosť.
- Vysvetliť pojmy harmónia, optický stred, vizuálna rovnováha, dominanta.
- Vysvetliť vznik a spôsoby dosiahnutia rovnováhy a nerovnováhy.
- Popísať rozdiely medzi symetriou a rovnováhou.
- Charakterizovať psychologické pôsobenie rovnováhy a nerovnováhy.
- Vysvetliť a definovať pojem pohyb.
- Popísať pohyb skutočný, iluzívny, vodorovný, krúživý, rotačný.
- Uviesť vzťahy medzi pohybom a výtvarnými výrazovými prostriedkami.
- Vysvetliť pojem proporcie, definovať matematické a geometrické zákonitosti vzťahov medzi proporciami.
- Charakterizovať vytváranie proporčných systémov v dejinách umenia – Egypt, Grécko, Renesancia, mimoeurópske kultúry, Japonsko...
- Charakterizovať pojmy zlatý rez, gnóm, modul, kánon, konštitučné typy.
- Definovať pojmy protiklady a súzvuky.
- Popísať pojem kontrastné vzťahy a jeho prejavy, maximálny kontrast, farebný kontrast a jeho druhy – objektívne - primárne, subjektívne – sekundárne, súčasné – simultánne, tonálne, priestorové, svetelné kontrast.
- Charakterizovať pojem kompozícia, spojením čoho vznikajú.
- Charakterizovať pojmy obsah, forma umeleckého diela a výraz umeleckého diela.
- Popísať spôsoby komponovania výstavby umeleckých diel.
- Vysvetliť význam a uplatnenie javov gradácia, klimax, antiklimax, hypertrofia, paradox, parafrázovanie, variabilita...
- Uviesť spôsoby zmeny celkového výrazu umeleckých diel.
- Definovať pojmy abstrahovanie a štylizácia.
- Popísať ich význam v dejinách výtvarného umenia.
- Vysvetliť význam pojmov typ, prototyp, zovšeobecnenie, vzor.

2.2.1.2 Výtvarné umelecké dielo

- Definovať pojem umelecké dielo a vymedziť jeho postavenie v histórii ľudstva.
- Vysvetliť obsah a formu umeleckého diela.
- Charakterizovať prístupy analýzy umeleckých diel – semiotika, komunikácia.
- Vysvetliť význam pojmov znak, objekt, detonát, referens, konotácia a ich vzťahy.
- Popísať na základe čoho vznikajú znaky vo výtvarnom umení – zobrazovacie postupy, konvencie, ikonické znaky, indexy, symboly, emotívne a hodnotové znaky...
- Znaky a ich znakové zákonitosti – syntax, sémantika, pragmatika.
- Charakterizovať výtvarné dielo ako systém a sieť dynamických väzieb.
- Uviesť zmeny a ich príčiny, ktorým podlieha forma aj obsah umeleckého diela.
- Definovať umelecké dielo ako spôsob komunikácie medzi autorom a príjemcom -výtvarné dielo pôsobí ako posolstvo od autora k príjemcovi, vzniká v určitej situácii, čerpá z výtvarných skúseností, z tradícií, z estetických problémov.
- Určiť etapy výtvarnej komunikácie – produkcia, recepcia, vzťahy vo výtvarnej komunikácii: autor – výtvarné dielo – príjemca, výtvarné umenie – výtvarné dielo – spoločenská realita.
- Odhadnúť dôsledky preceňovania jednej alebo druhej stránky umeleckého diela.
- Charakterizovať základné jednotky umeleckého diela a ich vzájomné vzťahy.

- Definovať pojem interpretácia umeleckého diela a koncepcie interpretácie.
- Charakterizovať aspekty interpretácie – historický, ikonografický, psychologický, sociálny, biografický, autorský, pedagogický, výrobo-technologický.
- Vedieť čo je základom snaženia interpretácie – súvzťažnosť obsahových a formotvorných zložiek – zmysel a výraz.
- Vysvetliť vzájomné vzťahy interpretácie a prekladu, inferencie, implikácie, porozumenia, identifikácie, hodnotenia, zážitku, informácie, popísať formy interpretačných aktivít a ich podoby výkladová, stvárňujúca, parafráza, reinterpretácia, abstrahovanie, štylizácia...
- Uviesť príklady interpretácie a parafrázy vo výtvarnom umení.

2.2.1.3 Rozbor výtvarného diela

- Analyzovať umelecké dielo z viacerých hľadísk : vzťah témy a spôsobu vyjadrenia, kompozícia, výraz diela, konštrukčná výstavba, použité tvarové prvky, lineárny, farebný, pohybový, priestorový a tónový rozvrh diela, vzťah tvarového a farebného rozvrhu, tvarového a rytmického rozvrhu, farebného a rytmického rozvrhu, pohybového a rytmického rozvrhu...
- Na základe znalostí z problematiky, predviesť rozbor výtvarného diela.

2.2.2 Druhy výtvarného umenia

Obsah

Architektúra, sochárstvo, maliarstvo grafika, fotografia, úžitkové umenie, žánre výtvarného umenia, plošné a priestorové umenie, monumentálne a dekoratívne umenie, dizajn.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Definovať význam pojmu výtvarné umenie, ako aj uviesť jeho základné prvky.
- Charakterizovať voľné a úžitkové umenie a architektúru, ktorá zaujíma osobitné postavenie.
- Zaujať stanovisko k postaveniu architektúry v umení, v estetike z hľadiska tvorby a organizovania, životného prostredia.
- Vysvetliť spôsoby vzniku a účelnosť architektúry.
- Opísať problém dualizmu – problém architektonickej hmoty a priestoru ale aj spôsoby jeho riešenia.
- Popísať vzťah architektúry a materiálu a jej prejavy v histórii ľudstva.
- Charakterizovať a porovnať funkčné, estetické, konštrukčné, technické, sociálne, požiadavky na architektúru.
- Vymenovať prvky stvárňujúce architektúru – výtvarné vyjadrovacie prostriedky, kultúrne zretele, slohové kritériá.
- Vysvetliť pojmy sakrálna a svetská architektúra, urbanizmus, územné plánovanie.
- Uviesť významných priekopníkov architektúry a ich diela.
- Zaujať stanovisko k postaveniu sochárstva v umení a v histórii ľudstva.
- Rozlišovať spôsoby sochárskeho stvárňovania – plastická, skulptívna, komorná, monumentálna, definovať materiály používané pri sochárskej tvorbe.
- Vysvetliť spôsoby pôsobenia sôch na príjemcu – pôsobenie prostredníctvom tvaru, vizuálne a haptické pôsobenie, pôsobenie výtvarných a výrazových prostriedkov a ich vzájomných vzťahov – harmónia, kontrast...
- Uviesť významných priekopníkov sochárstva a ich diela.
- Definovať postavenie a význam maliarstva v dejinách ľudstva a jeho výrazové možnosti a produkty.
- Vymenovať a charakterizovať tematické členenia maliarstva – portrétové, figurálne, žánrové, historické, krajinomalba, zátišie, monumentálne...
- Uviesť materiály a podklady maliarskeho stvárnenia.

- Charakterizovať význam slov vitráž, sgrafito, al secco, al fresco...
- Uviesť významných priekopníkov maliarstva a ich diela.
- Definovať postavenie grafiky vo výtvarnom umení a v histórii ľudstva.
- Vysvetliť prečo bola grafika nedeliteľnou súčasťou maliarstva.
- Vymenovať a charakterizovať pôvodnú, reprodukčnú, voľnú a úžitkovú, knižnú grafiku.
- Opísať základné grafické techniky a spôsoby tlače.
- Uviesť významných predstaviteľov a priekopníkov grafiky a ich diela.
- Definovať postavenie fotografie vo výtvarnom umení a v histórii ľudstva.
- Vysvetliť vzájomný vzťah výtvarného umenia a fotografie.
- Popísať základné výtvarné a výrazové prostriedky, ktoré fotografia využíva.
- Vymenovať druhy fotografie, významných priekopníkov a ich diela.
- Definovať postavenie dizajnu v umení a v dejinách ľudstva.
- Popísať druhy a kategórie dizajnu – priemyselný, vizuálny, interiérový, dizajn obalovej techniky, dizajn životného prostredia, grafický, počítačový...
- Charakterizovať kritériá dizajnu, súčasné trendy v tejto oblasti.
- Vysvetliť pojmy styling, redizajn, ergonómia...
- Vymenovať významných predstaviteľov a ich diela.
- Definovať postavenie úžitkového umenia v umení a v histórii ľudstva.
- Vymenovať a charakterizovať základné druhy a význam úžitkového umenia.
- Popísať materiálové a technické požiadavky.

2.2.3 Pravek

Obsah

Výtvarné umenie pravekej spoločnosti, mladší paleolit, neolit a eneolit, bronzová a železná doba. Architektúra, sochárstvo, maliarstvo obdobia praveku. Magický charakter umenia tohto obdobia.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Urobiť periodizáciu praveku.
- Ovládať všetky obdobia praveku, ktoré boli významné pre umenie.
- Ku každému obdobiu priradiť konkrétne umenie, ktoré v danom období prevláda.
- Uviesť logickú spojitosť medzi umením a spôsobom, či podmienkami života a typom náboženstva v praveku.
- Opísať, charakterizovať, časovo zadeliť jaskynnú maľbu – vymenovať konkrétne náleziská.
- Opísať, charakterizovať, časovo zadeliť pravekú keramiku – vymenovať jednotlivé typy.
- Opísať, charakterizovať, časovo zadeliť praveké megalitické stavby – vymenovať konkrétne stavby, vedieť určiť základné stavebné prvky tohto obdobia a stavebný materiál.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť pravekú plastiku, konkrétne praveké venuše. Uviesť materiál, techniku a zámer sochárstva, ktorý sa v tomto období využíva.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť pästný klin.

2.2.4 Starovek

Obsah

Egypt, Stará, Stredná a Nová ríša. Mezopotámia. Egejské umenie. Staroveké Grécko, archaické, klasické a helenistické obdobie. Staroveký Rím, Etruské obdobie, Rímska ríša počas republiky, cisárske obdobie, obdobie kresťanskej antiky. Architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia staroveku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.2.4.1 Egypt

- Urobiť periodizáciu starovekého Egypta.
- Ovládať vývoj egyptskej architektúry, predovšetkým pohrebnej, v súvislosti s vtedajším náboženstvom a jeho zmenami.
- Podrobne opísať všetky typy egyptskej pohrebnej architektúry, osobitne pyramídy. Určiť stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Uviesť konkrétne príklady egyptskej pohrebnej architektúry.
- Opísať egyptský chrám a uviesť konkrétny príklad.
- Porovnať Egyptskú architektúru so sakrálnou architektúrou Mezopotámie.
- Ovládať všetky znaky egyptského kánonu v maľbe a v sochárstve a vedieť ho uviesť na konkrétnych príkladoch.
- Uviesť a popísať konkrétne príklady remesiel.

2.2.4.2 Mezopotámia

- Urobiť základnú periodizáciu starovekej Mezopotámie. Ovládať vývoj mezopotámskej architektúry, sochárstva, maliarstva a umelecko-remeselnej práce.
- Opísať zikkuraty a porovnať ho s egyptskou architektúrou.
- Charakterizovať jednotlivé obdobia Mezopotámskej ríše: Babylonsko-Asýrske obdobie, Novobabylonská ríša, Chetitské umenie, Sýrske umenie.
- Uviesť a popísať konkrétne príklady architektúry, maliarstva, sochárstva a remesiel.

2.2.4.3 Egejské umenie

- Urobiť periodizáciu Egejského umenia, ako aj rozdeliť ho na základné obdobia.
- Charakterizovať krétsku palácovú architektúru a mykénsku palácovú architektúru.
- Poznať uplatnenie sochárstva, maliarstva a keramiky v egejskom umení.
- Uviesť ako sa rozvíjali remeslá a popísať konkrétne druhy remesiel.

2.2.4.4 Grécke umenie

- Vedieť periodizáciu starovekého Grécka.
- Porovnať charakter egyptskej architektúry s gréckou architektúrou – uviesť základné odlišnosti a podrobnosti.
- Určiť základné stavebné prvky tohto obdobia a stavebný materiál.
- Podrobne opísať tri základne slohové poriadky tohto obdobia.
- Opísať a charakterizovať typický grécky chrám v dórskom a iónskom poriadku a uviesť konkrétne príklady.
- Ovládať vývoj gréckeho chrámu od najstarších čias až po obdobie helenistické – uviesť najvýznamnejších staviteľov.
- Ovládať hlavných gréckych bohov a ich atribúty, v súvislosti s umením tohto obdobia ako aj v súvislosti s inšpiráciou neskorších období.
- Opísať a charakterizovať grécku sochu archaického, klasického a helenistického obdobia - dať sochu do súvislostí s ideálom starovekého Grécka – kalokaghatiou, uviesť konkrétne príklady ako aj najvýznamnejších autorov.
- Uviesť materiál, techniku a zámer sochárstva, ktorý sa v tomto období využíva.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť grécke vázové maliarstvo.
- Uviesť ako sa rozvíjali remeslá a popísať konkrétne druhy remesiel.

2.2.4.5 Rímske umenie

- Urobiť periodizáciu starovekého Ríma.
- Uviesť konkrétne vplyvy a inšpirácie rímskeho antického umenia gréckym antickým umením, uviesť iné vplyvy a inšpirácie.
- Charakter umenia v starovekom Ríme – rozviesť a dať do súvisu s konkrétnou tvorbou

v architektúre, sochárstve a maliarstve.

- Určiť stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vedieť, aký bol prínos Rimanov v architektúre, sochárstve a maliarstve.
- Opísať dva typy rímskeho chrámu - uviesť konkrétny príklad.
- Vymenovať a opísať oslavné stavby, technické stavby a verejné stavby – uviesť konkrétny príklad.
- Opísať rímsky obytný dom.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť rímske sochárstvo, uviesť materiál, techniku a zámer sochárstva, ktorý sa v tomto období využíva - uviesť konkrétne príklady.
- Opísať, charakterizovať a časovo zadeliť rímske nástenné maliarstvo.
- Uviesť ako sa rozvíjali remeslá a popísať konkrétne druhy remesiel.

2.2.5 Stredovek

Obsah

Ranokresťanské umenie, byzantské umenie, staroruské umenie, románske umenie, gotické umenie, architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia stredoveku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.2.5.1 Rano-kresťanské umenie

- Urobiť periodizáciu rano-kresťanského umenia.
- Stručne opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou, vedieť stručne vysvetliť charakter a zmysel kresťanského náboženstva ako aj pravdepodobné dôvody jeho vzniku.
- Opísať a pomenovať prvé priestory, kde sa stretávali kresťania.
- Poznať stavebné typy vznikajúce v neskoršej fáze tohto obdobia.
- Vymenovať výtvarné techniky tohto obdobia a vysvetliť ich.
- Uviesť najčastejšie námety výtvarného umenia a vysvetliť ich.
- Uviesť žáner sochárstva, ktorý sa v tomto období spracúva a materiál, ktorý sa využíva.

2.2.5.2 Byzantské umenie

- Urobiť periodizáciu byzantského umenia, charakter umenia v Byzancii – rozviesť, dať do súvisu s rímskym, rano-kresťanským, staroruským a románskym umením.
- Určiť stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Poznať prínos byzantského umenia v architektúre, vedieť v čom bolo novum osobitne dobre ovládať vznik a históriu Hagie Sofie ako aj jej opis z architektonického hľadiska.
- Vymenovať a vysvetliť výtvarné techniky, využívané v maliarstve Byzancie.
- Uviesť hlavné námety, témy tohto obdobia – poznať byzantský kánon v zobrazovaní svätcov, Boha, apoštolov.
- Uviesť žáner sochárstva, ktorý sa v tomto období spracúva a materiál, ktorý sa využíva a kde všade sa sochárstvo uplatňuje.

2.2.5.3 Staroruské umenie

- Urobiť periodizáciu staroruského umenia.
- Stručne opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu, charakter umenia - vedieť opísať a dať do súvislostí s dobou.
- Určiť stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Porovnať staroruskú architektúru s architektúrou byzantskou.
- Uviesť konkrétne pamiatky sakrálnej architektúry a opísať ich.
- Vymenovať základné výtvarné techniky maliarstva staroruského umenia a uviesť hlavného predstaviteľa a jeho dielo.

2.2.5.4 Románske umenie

- Urobiť periodizáciu románskeho umenia.
- Opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu – charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vymenovať stavebné typy románskeho umenia v sakrálnej architektúre.
- Vedieť opísať románsky chrám.
- Opísať a charakterizovať svetskú románsku architektúru.
- Uviesť konkrétne príklady pre svetskú aj sakrálnu architektúru.
- Vymenovať výtvarné techniky tohto obdobia a vysvetliť ich.
- Uviesť najčastejšie námety výtvarného umenia.

- Uviesť žánre sochárstva, ktoré sa v tomto období spracúvajú a materiál, ktorý sa využíva a kde sa predovšetkým sochárstvo uplatňuje.
- Popísať rozvoj remesiel a umelecko-remeselnej práce.

2.2.5.5 Gotické umenie

- Urobiť periodizáciu gotického umenia.
- Opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu – charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Vysvetliť a opísať gotický stavebný systém, najmä vzhľadom na sakrálnu architektúru – ovládať konkrétne príklady gotickej sakrálnej architektúry pre jednotlivé krajiny.
- Vysvetliť gotickú svetskú pevnostnú architektúru – uviesť konkrétne príklady.
- Vymenovať a opísať výtvarné techniky využívané v gotickom maliarstve.
- Uviesť žánre sochárstva, ktoré sa v tomto období spracúvajú a materiál, ktorý sa využíva a kde sa predovšetkým sochárstvo uplatňuje.
- Popísať rozvoj remesiel a umelecko-remeselnej práce.

2.2.6 Novovek

Obsah

Renesancia a manierizmus. Barok a rokoko. Architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia novoveku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.2.6.1 Renesančné umenie

- Urobiť periodizáciu renesančného umenia. Vedieť rozdeliť renesančné umenie na tri základné obdobia, podľa talianskeho názvoslovnia a číslovania, poznať dôvod takejto periodizácie.
- Opísať podmienky vzniku tohto umenia a stručne charakterizovať dobu.
- Porovnať vzťah človeka k náboženstvu v stredoveku so zmenou tohto vzťahu v renesancii, poznať príčiny tejto zmeny.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou, uviesť inšpirácie predošlými obdobiami.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Poznať a vedieť stručne vysvetliť nové teórie, vedomosti, poznatky z oblasti teórie architektúry a jej uplatnenia v praxi, uviesť významných predstaviteľov renesančnej architektúry v teoretickej aj praktickej oblasti.
- Poznať a vymenovať najvýznamnejšie architektonické diela ako aj teoretické práce o architektúre.
- Vysvetliť jednotlivé znaky renesančnej architektúry na konkrétnom príklade, resp. opísať typickú renesančnú stavbu.
- Charakterizovať sochárstvo tohto obdobia, vysvetliť a konkretizovať čerpanie a využívanie vedeckých poznatkov umelcami.
- Uviesť žánre sochárstva, ktorý sa v tomto období predovšetkým spracúva a materiály, ktoré sochárstvo v tomto období využíva, určiť znaky renesančnej sochy a vymenovať témy, ktoré sa v renesančnom sochárstve najčastejšie spracúvajú, uviesť najväčšie osobnosti renesančného sochárstva a ich diela, najvýznamnejšie diela vedieť opísať.
- Charakterizovať maliarstvo tohto obdobia – vysvetliť a konkretizovať čerpanie a využívanie vedeckých poznatkov umelcami, uviesť a vysvetliť najznámejšie a najviac využívané výtvarné techniky v renesančnom maliarstve.
- Uviesť témy, ktoré najviac spracúva renesančné maliarstvo, vedieť v čom je novum renesančného maliarstva v porovnaní s predošlými obdobiami.

- Uviesť najväčšie osobnosti renesančného maliarstva ich život a dielo, najvýznamnejšie diela vedieť opísať.
- Charakterizovať a časovo zaradiť obdobie manierizmu, porovnať architektúru, sochárstvo a maliarstvo obdobia manierizmu s umením renesancie, uviesť umelcov obdobia manierizmu a ich diela, vedieť uviesť znaky manieristickej maľby, sochárstva a architektúry.
- Popísať rozvoj remesiel a umelecko-remeselnej práce.

2.2.6.2 Barokové umenie

- Urobiť periodizáciu barokového umenia.
- Vedieť vysvetliť pôvod pojmu barok.
- Opísať podmienky vzniku tohto umenia a charakterizovať dobu.
- Charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislostí s dobou a s náboženstvom.
- Porovnať prejavovanie sa barokového umenia v jednotlivých krajinách (Rakúsko, Taliansko, Francúzsko, Holandsko).
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Uviesť a vysvetliť základné znaky barokovej architektúry.
- Uviesť hlavných predstaviteľov barokovej architektúry v jednotlivých krajinách a ich najvýznamnejšie sakrálné a svetské diela.
- Uviesť hlavné znaky barokového sochárstva, témy a materiál, ktoré toto obdobie využíva a spracúva.
- Ovládať hlavných predstaviteľov barokového sochárstva a ich najvýznamnejšie diela.
- Charakterizovať barokové maliarstvo, uviesť hlavné znaky barokovej maľby.
- Vymenovať témy, ktoré barokové maliarstvo spracúva.
- Vymenovať a vysvetliť výtvarné techniky, ktoré využíva barokové maliarstvo a konkretizovať na príklade.
- Uviesť hlavných predstaviteľov barokového maliarstva a uviesť ich najvýznamnejšie diela.
- Charakterizovať holandskú maliarsku realistickú školu, uviesť jej hlavných predstaviteľov a ich diela.
- Stručne charakterizovať rokoko, porovnať toto obdobie s obdobím barokovým – nájsť odlišnosti a podobnosti.
- Uviesť konkrétne architektonické, sochárske a maliarske pamiatky tohto obdobia.
- Popísať rozvoj remesiel a umelecko-remeselnej práce.

2.2.7 Umenie 19. storočia

Obsah

Klasicizmus. Romantizmus. Realizmus. Impresionizmus. Symbolizmus. Secesia.
Architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.2.7.1 Umenie klasicizmu

- Ovládať periodizáciu obdobia klasicizmu.
- Vysvetliť pôvod pojmu klasicizmus.
- Opísať podmienky vzniku tohto umenia a charakterizovať dobu, charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Uviesť a vysvetliť základné znaky klasicistickej architektúry, poznať presne hlavné inšpirácie klasicistickej architektúry.
- Uviesť hlavných predstaviteľov klasicistickej architektúry v jednotlivých krajinách a ich najvýznamnejšie sakrálné a svetské diela.

- Ovládať základné heslo modernej architektúry.
- Vymenovať materiály, ktoré využíva moderná architektúra.
- Vedieť vymenovať a opísať prvé moderné typy stavieb.
- Poznať konkrétne príklady modernej architektúry z obdobia klasicizmu.
- Vedieť uviesť hlavné znaky sochárstva klasicizmu, témy a materiál, ktoré toto obdobie využíva a spracúva.
- Ovládať hlavných predstaviteľov sochárstva klasicizmu a ich najvýznamnejšie diela.
- Charakterizovať maliarstvo klasicizmu, uviesť hlavné znaky klasicistickej maľby, vymenovať témy, ktoré maliarstvo spracúva, uviesť hlavných predstaviteľov maliarstva klasicizmu a uviesť ich najvýznamnejšie diela.
- Osobitne ovládať život a dielo španielskeho maliara Francisca Goyu.
- Popísať rozvoj remesiel.

2.2.7.2 Umenie romantizmu

- Ovládať periodizáciu obdobia romantizmu.
- Vysvetliť pôvod pojmu romantizmus.
- Opísať podmienky vzniku tohto umenia a charakterizovať dobu, charakter umenia – vedieť opísať a dať do súvislosti s dobou.
- Vysvetliť pojem akademizmus.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Uviesť základne inšpirácie romantickej architektúry, ovládať ako sa nazývali umelecké slohy tohto obdobia vo všeobecnosti a vedieť uviesť dôvod.
- Vysvetliť pojmy historizmus, neogotika, purizmus.
- Vymenovať a opísať príklady romantickej architektúry v jednotlivých krajinách a mená ich autorov.
- Uviesť heslo modernej architektúry pochádzajúce z obdobia klasicizmu.
- Vedieť k akým technickým zmenám dochádza v oblasti modernej architektúry.
- Vymenovať materiály využívané na stavby v modernej romantickej architektúre.
- Uviesť ako sa odráža rozvoj modernej architektúry v praxi.
- Vymenovať a opísať najvýznamnejšie pamiatky romantickej modernej architektúry a mená autorov týchto stavieb.
- Uviesť hlavné znaky sochárstva, témy a materiál, ktoré toto obdobie využíva a predovšetkým žánre, ktoré spracúva.
- Charakterizovať maliarstvo romantizmu, uviesť hlavné znaky romantickej maľby.
- Vedieť vymenovať témy, ktoré romantické maliarstvo spracúva.
- Uviesť hlavných predstaviteľov maliarstva romantizmu v jednotlivých krajinách, uviesť a opísať ich najvýznamnejšie diela.
- Vysvetliť pojmy plenerová maľba, ruinové maliarstvo, preromantici, Nazareni osobitne ovládať francúzske romantické maliarstvo predovšetkým život a dielo Eugena Delacroix.
- Popísať rozvoj remesiel.

2.2.7.3 Umenie realizmu

- Ovládať periodizáciu obdobia realizmu.
- Opísať podmienky vzniku tohto umenia a charakterizovať ho.
- Určiť základné stavebné prvky a stavebný materiál tohto obdobia.
- Uviesť inšpirácie, ktoré pribúdajú v architektúre, v realizme.
- Ovládať, ako sa nazývali umelecké slohy tohto obdobia vo všeobecnosti a vedieť uviesť dôvod.
- Vysvetliť pojmy historizmus, eklekticismus.
- Vymenovať nové typy moderných stavieb, uviesť konkrétne príklady.
- Uviesť príčiny výstavby mrakodrapov, spôsob ich výstavby. Názov a autora prvého mrakodrapu

vôbec ako aj rok jeho postavenia a mesto v ktorom bol postavený, poznať najvýznamnejšieho staviteľa mrakodrapov a jeho školu.

- Poznať podrobnosti okolo výstavby Eiffelovej veže v Paríži.
- Poznať podrobnosti okolo výstavby Kryštáľového paláca v Hyde parku.
- Ovládať hlavných predstaviteľov sochárstva realizmu, ich diela a vedieť stručne vysvetliť charakter sochárstva v realizme.
- Osobitne vedieť opísať dielo Augusta Rodina a Sochu Slobody.
- Charakterizovať maliarstvo realizmu, uviesť hlavné znaky maľby v realizme.
- Vymenovať témy, ktoré maliarstvo tohto obdobia spracúva.
- Uviesť hlavných predstaviteľov maliarstva realizmu v jednotlivých krajinách, uviesť a opísať ich najvýznamnejšie diela.
- Vysvetliť, alebo opísať pojmy Salón odmietnutých, Barbizonská škola, naturalizmus a Peredviznici.
- Popísať rozvoj remesiel.

2.2.7.4 Impresionizmus

- Ovládať periodizáciu impresionizmu.
- Vysvetliť širšie pojem impresionizmus.
- Charakterizovať maliarstvo impresionizmu, uviesť hlavné znaky impresionistickej maľby.
- Vymenovať témy, ktoré maliarstvo obdobia impresionizmu spracúva.
- Uviesť hlavných predstaviteľov maliarstva impresionizmu vo Francúzsku a v Anglicku, uviesť a opísať ich najvýznamnejšie diela.
- Vysvetliť pojem neoimpresionizmus, uviesť hlavných predstaviteľov tohoto smeru a ich diela.
- Vysvetliť pojem postimpresionizmus, uviesť hlavných predstaviteľov, charakterizovať a uviesť znaky tvorby pri každom osobitne, uviesť ich diela a opísať ich.
- Popísať rozvoj remesiel a umelecko-remeselnej práce.

2.2.7.5 Secesia

- Uviesť periodizáciu secesie.
- Charakteristika secesie v súvislosti s dobou.
- Vysvetliť resp. preložiť pojem secesia.
- Charakteristika secesie a ako umeleckého slohu, vedieť vymenovať hlavné znaky tohto slohu, uviesť inšpirácie pre secesné umenie.
- Uviesť hlavné znaky secesnej architektúry, vymenovať typy materiálov, ktoré sa využívajú pri stavbe.
- Uviesť hlavných predstaviteľov secesnej architektúry a uviesť ich dielo.
- Osobitne ovládať život a dielo Antonia Gaudího.
- Vymenovať hlavné znaky secesnej maľby.
- Popísať rozvoj remesiel a umelecko-remeselnej práce.

2.2.7.6 Symbolizmus

- Vysvetliť pojem Nabisti, resp. smer symbolizmus, uviesť ich program a ideu tohoto smeru. vymenovať hlavných predstaviteľov a ich diela.
- Vymenovať druhy úžitkového umenia, ktoré sa uplatňujú, alebo aj prvýkrát objavujú v secesii.
- Uviesť hlavných predstaviteľov úžitkového umenia.
- Osobitne sa venovať životu a dielu Alfonza Muchu.

2.2.8 Umenie 20. storočia

Obsah

Parížska škola. Fauvizmus. Kubizmus. Dadaizmus. Surrealizmus. Exopresionizmus. Futurizmus.

Abstraktné umenie. Pop-art. Op-art. Naivné umenie, Konštruktivizmus, Land art, Body art, Purizmus, slovenské výtvarné umenie 20. storočia, architektúra, sochárstvo a maliarstvo celého obdobia romantizmu, realizmu a 20. storočia na Slovensku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.2.8.1 Parížska škola

- Uviesť periodizáciu parížskej školy.
- Charakterizovať parížsku školu ako smer, resp. skupinu, ich program spôsob, resp. dôvod na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Postupne vymenovať troch hlavných predstaviteľov parížskej školy a uviesť ich diela.
- Osobitne sa zamerať na život a dielo Marca Chagalla.

2.2.8.2 Fauvizmus

- Ovládať periodizáciu fauvizmu.
- Charakterizovať fauvizmus ako smer, resp. skupinu, ich program spôsob, resp. dôvod na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vysvetliť a preložiť pojem fauvizmus, odvodiť ho ako označenie pre tento smer.
- Uviesť témy, ktoré najčastejšie spracúvajú, ako aj farby, ktoré najviac používajú.
- Uviesť hlavných predstaviteľov a ich dielo.
- Osobitne ovládať život a dielo Henriho Matissa.

2.2.8.3 Kubizmus

- Ovládať periodizáciu kubizmu.
- Charakterizovať kubizmus ako smer, resp. skupinu, ich program spôsob, resp. dôvod na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vysvetliť a preložiť pojem kubizmus.
- Charakterizovať spôsob tvorby kubistov.
- Osobitne vysvetliť analytický kubizmus.
- Vysvetliť techniku koláže a dať ju do súvislosti s tvorbou kubistov.
- Osobitne vysvetliť syntetický kubizmus.
- Uviesť hlavných predstaviteľov tak analytického ako aj syntetického kubizmu, vymenovať opísať ich najvýznamnejšie diela.
- Osobitne ovládať život a dielo Pabla Picassa.

2.2.8.4 Dadaizmus

- Ovládať periodizáciu dadaizmu.
- Charakterizovať dadaizmus ako smer, resp. skupinu, ich program spôsob, resp. dôvod na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vysvetliť a preložiť pojem dadaizmus. Odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Poznať miesto vzniku a hlavného iniciátora tohoto smeru.
- Opísať uplatnenie dadaizmu v literatúre a v divadle.
- Vymenovať a vysvetliť výtvarné techniky, ktoré využívajú dadaisti.
- Vysvetliť pojem ready-made.
- Vymenovať predstaviteľov dadaizmu v jednotlivých krajinách, určiť a opísať ich diela.

2.2.8.5 Surrealizmus

- Ovládať periodizáciu surrealizmu.
- Charakterizovať surrealizmus ako smer, resp. skupinu, ich program spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vysvetliť a preložiť pojem surrealizmus, odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Vymenovať zakladateľa surrealizmu a jeho hlavných predstaviteľov aj s dielom.

- Osobitne ovládať život a dielo Salvadora Dalího.
- Vysvetliť pojmy psychický automatizmus a snový surrealizmus.

2.2.8.6 Expresionizmus

- Ovládať periodizáciu expresionizmu.
- Charakterizovať expresionizmus ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vysvetliť a preložiť pojem expresionizmus, odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Charakterizovať spôsob tvorby expresionistov, vymenovať témy, ktoré spracúvali a farby, ktoré používali.
- Ovládať rozdelenie expresionistov na dve hlavné expresionistické skupiny.
- Vedieť zaradiť do týchto skupín všetkých významných predstaviteľov.
- Osobitne ovládať život a dielo Edwarda Muncha.

2.2.8.7 Futurizmus

- Ovládať periodizáciu futurizmu.
- Charakterizovať futurizmus ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vysvetliť a preložiť pojem futurizmus, odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Charakterizovať spôsob tvorby expresionistov a vymenovať témy ktoré spracúvali.
- Opísať uplatnenie futurizmu v poézii.
- Uviesť zakladateľa futurizmu, hlavných predstaviteľov a ich diela.

2.2.8.8 Abstraktné umenie

- Urobiť periodizáciu abstraktného umenia.
- Charakterizovať abstraktné umenie ako smer, skupinu, ich program, spôsob resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vysvetliť a preložiť pojem abstrakcia, odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Charakterizovať spôsob tvorby predstaviteľov abstrakcie.
- Ovládať dielo Vasilija Kandinského, ako hlavného a prvého veľkého predstaviteľa abstraktného umenia.
- Vysvetliť smery (suprematizmus, konštruktivizmus, neoplasticizmus), ktoré sa rozvinuli v duchu abstraktného umenia, vymenovať hlavných predstaviteľov týchto smerov a uviesť ich diela.

2.2.8.9 Pop-art

- Ovládať periodizáciu pop-artu.
- Charakterizovať pop-art ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.
- Vysvetliť a preložiť pojem pop-art, odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Charakterizovať spôsob tvorby predstaviteľov pop-artu a vymenovať témy, ktoré spracúvali, techniky ktoré využívali.
- Poznať hlavných predstaviteľov a ich diela, najmä v USA a v Anglicku.
- Osobitne ovládať život a dielo Andyho Warhola.

2.2.8.10 Op-art

- Vysvetliť pojem op-art.
- Poznať hlavného predstaviteľa tohoto smeru a jeho dielo.

2.2.8.11 Naivné umenie

- Ovládať periodizáciu naivného umenia.
- Charakterizovať naivné umenie ako smer, resp. skupinu, ich program, spôsob, resp. dôvod, na základe ktorého tvorili jedno umelecké hnutie.

- Vysvetliť pojem naivné umenie, odôvodniť ho ako označenie pre tento smer.
- Charakterizovať spôsob tvorby predstaviteľov naivného umenia a vymenovať znaky tvorby predstaviteľov naivného umenia a témy, ktoré spracúvali, farby, ktoré používali.
- Poznať hlavných predstaviteľov naivného umenia a ich diela.
- Osobitne ovládať tvorbu Henriho Rousseaua.

2.2.8.12 Purizmus, Bauhaus, Funkcionalizmus, Soc-real, Organická abstrakcia, Existencializmus, Informel, Letrizmus, Kinetické umenie, Konceptualizmus, Land art, Body art a iné...

- Vedieť vysvetliť tieto pojmy, poznať ich program – ideu vzniku, hlavných predstaviteľov a ich dielo, vedieť charakterizovať ich techniky a technológie, popísať ich spôsob tvorby, vymenovať znaky týchto smerovaní a ich témy.

2.2.8.13 Slovenské výtvarné umenie 19. a 20. storočia

- Ovládať periodizáciu slovenského výtvarného umenia v romantizme.
- Opísať obdobie v ktorom sa rodí slovenské výtvarné umenie, vedieť ho dať do súvisu s národným hnutím na čele s Ľ. Štúrom.
- Uviesť čo sa uplatňuje v slovenskej architektúre obdobia a romantizmu.
- V tomto období dochádza tiež k reštaurovaniu pamiatok, vedieť vymenovať konkrétne príklady takéhoto reštaurovania.
- Poznať meno a dielo aspoň jedného predstaviteľa architektúry obdobia romantizmu na Slovensku.
- V tomto období sa aj na Slovensku objavujú technické a inžinierske stavby, vedieť uviesť a opísať konkrétne inžinierske stavby, ktoré vznikli u nás v období romantizmu.
- Poznať situáciu v slovenskom sochárstve v období romantizmu, ovládať dielo J.J. Stundera a J. Cauczika.
- Charakterizovať slovenskú národnú maliarsku školu, uviesť jej hlavných predstaviteľov a ich diela.
- Podrobne charakterizovať život a dielo P. M. Bohúňa a J. B. Klemensa.
- Ovládať periodizáciu slovenského výtvarného umenia v realizme, stručne vedieť charakterizovať toto obdobie.
- Vedieť charakterizovať architektúru tohoto obdobia.
- Ovládať, vedieť vymenovať a opísať nové typy budov, ktoré sa stavajú v období realizmu.
- V tomto období vznikajú aj prvé priemyselné objekty. Vedieť uviesť konkrétne príklady.
- V tomto období, tak ako v romantizme, dochádza k reštaurovaniu pamiatok vedieť uviesť konkrétne príklady.
- Uviesť aspoň jedného predstaviteľa architektúry realizmu a jeho dielo.
- Uviesť troch najvýznamnejších predstaviteľov sochárstva na Slovensku v realizme. Poznať a vedieť charakterizovať ich dielo.
- Stručne charakterizovať maliarstvo v období realizmu.
- Poznať a vedieť charakterizovať dielo bratov Klimkovičovcov a ich súkromnú maliarsku školu.
- Ovládať mená, diela, témy a techniky ostatných významných autorov obdobia realizmu (J. Bencúr, L. Csordák, Vojtech Angyal, D. Skutecký ...).
- Osobitne ovládať život a dielo L. Medňanského a J. Hanulu.
- Ovládať periodizáciu slovenského výtvarného umenia v realizme.
- Stručne vedieť charakterizovať toto obdobie, z hľadiska spoločensko-historického, z hľadiska tém, ktoré autori spracúvajú, ako sa tieto témy menia po druhej svetovej vojne.
- Poznať a vedieť vymenovať najvýznamnejších predstaviteľov tohoto obdobia a ich dielo.
- Dať jednotlivých významných slovenských autorov do súvisu so svetovými avantgardnými smermi 20. storočia.
- Stručne vedieť charakterizovať architektúru a sochárstvo 20. storočia.

2.2.9 Techniky výtvarného umenia

Obsah

Maľba, grafika, kresba, jednotlivé techniky, používané nástroje a materiály, všeobecné pojmy a zásady, technologické prípravy a spracovania v dejinách a v súčasnosti.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

- Definovať historické súvislosti vzniku kresby v dejinách ľudstva.
- Charakterizovať základné prvky výtvarného jazyka, ktoré táto technika využíva, ich prejavy a pôsobenie.
- Popísať spôsoby nanášania kresebného materiálu na podklad – kresebné techniky suché, mokré, kombinované.
- Uviesť nástroje a materiály používané pri jednotlivých technikách, ako aj postupy práce s jednotlivými materiálmi a ich využitie v histórii.
- Vysvetliť proces vzniku papiera v dejinách ľudstva, aké druhy papiera rozoznávame, popísať pojmy papyrus, pergamen, normalizované formáty, sépia, rudka, uhlík, lavírovaná kresba.
- Uviesť významných autorov zaoberajúcich sa kresbou.
- Definovať historické súvislosti vzniku maľby v dejinách ľudstva.
- Charakterizovať základné prvky výtvarného jazyka, ktoré technika maľby využíva, ich prejavy a pôsobenie.
- Popísať spôsoby nanášania maliarskeho materiálu na podklad – maliarske techniky suché, mokré, kombinované.
- Vysvetliť spôsoby prípravy podkladov v histórii až po súčasnosť.
- Uviesť nástroje a materiály používané pri jednotlivých technikách, ako aj postupy práce s jednotlivými technikami a ich využitie v histórii.
- Popísať pojmy enkaustka, akryl, gvaš, mozaika, al secco, al fresco, akvarel...
- Uviesť významných autorov zaoberajúcich sa maľbou.
- Definovať historické súvislosti vzniku grafiky v dejinách ľudstva.
- Charakterizovať základné prvky výtvarného jazyka, ktoré táto technika využíva, ich prejavy a pôsobenie.
- Popísať spôsoby prípravy matrice a spôsoby nanášania materiálu na podklad ako aj nástroje používané pri tejto technike.
- Popísať druhy grafických techník – tlač z výšky, z hĺbky, z plochy a cez sito ako aj postupy práce s jednotlivými technikami a ich využitie v histórii.
- Charakterizovať pojmy serigrafia, matrica, frotáž, ofset, lept, suchá ihla, drevorez, drevoryt, akvatinta, tlačový stav...
- Vysvetliť v čom spočíva rozdielnosť techník drevorez a drevoryt.
- Uviesť významných predstaviteľov zaoberajúcich sa grafikou.

Úpravy cieľových požiadaviek zo stretnutia s ľudovou kultúrou pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Stretnutie s ľudovou kultúrou ako voliteľný predmet by si mali zvoliť žiaci, ktorí zvládnu cieľové požiadavky v plnom rozsahu.

Požiadavky smerom k úprave cieľových požiadaviek môžu byť len technického charakteru.

žiaci so sluchovým postihnutím

Cieľové požiadavky zo stretnutia s ľudovou kultúrou pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci so zrakovým postihnutím

Cieľové požiadavky zo stretnutia s ľudovou kultúrou pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky zo stretnutia s ľudovou kultúrou základov pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci so špecifickými poruchami učenia

Cieľové požiadavky zo stretnutia s ľudovou kultúrou pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky zo stretnutia s ľudovou kultúrou pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky zo stretnutia s ľudovou kultúrou pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s pervazívnymi vývinovými poruchami (s autizmom)

Cieľové požiadavky zo stretnutia s ľudovou kultúrou pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.